

MUZEELÉ ȘI COLECȚIILE MUZEALE UNIVERSITARE – INSTITUȚII DE CULTURĂ PROFESIONALĂ

**Ana CARATA¹, Emilia STANCU², Adriana-Elena TĂEREL³,
Constanța RIZESCU⁴, Cristina ENCULESCU⁵**

acarata@yahoo.com

ABSTRACT: In recently published papers [1,4], we presented the goals, strategies (actions), european documents (conventions, 1954, 2003 etc.) and principles on university heritage in general, recommended by the Committee of Ministers (CM / CE) for the period 2007–2010.

University of Medicine and Pharmacy „Carol Davila”, Faculty of Pharmacy, houses a museum collection, since 1962 [2,3]. Since its establishment, the collection still served and serves as the basis of education and research for the History of Pharmacy, demonstratives lessons for the optional course for students and study of documents and objects of collection [4].

On the occasion of 50 years of concerns and existence of the collection, we present some of the heritage of Collection „Conf. Dr. Farm. Zisi St. Fârșirotu”.

KEYWORDS: museum, collection, basis of education

Principii și practici privind patrimoniul Universității. UMF „Carol Davila” București, Colecția „Conf. Dr. Farm. Zisi St. Fârșirotu”, 50 ani.

¹ Prof. univ. dr. farm., Facultatea de Farmacie, București, membru titular al Diviziei de istoria Științei a CRIFST al Academiei Române.

² Asist. univ. dr., Facultatea de Farmacie, București, membru asociat al Diviziei de istoria Științei a CRIFST al Academiei Române.

³ Conf. univ. dr., Facultatea de Farmacie, București, membru asociat al Diviziei de istoria Științei a CRIFST al Academiei Române.

⁴ Dr. chimie, membru de onoare al Societății Române de Istoria Farmaciei, membru titular al Diviziei de istoria Științei a CRIFST al Academiei Române.

⁵ Membru al Societății Române de Istoria Farmaciei

Introducere

De la început, ținem să precizăm definiția *Patrimoniului Universității*, așa cum este dată în Anexa la *Recomandările CM/CE către statele membre* [5]: – „ansamblul patrimoniului material și imaterial legat de instituții, organisme și sisteme ale învățământului superior, precum și de comunitatea universitarilor și studenților, mediul social și cultural în care se încadrează acest patrimoniu”; – „ansamblul vestigiilor materiale și imateriale de activități umane legate de învățământul superior. Este un rezervor de bogății acumulate care interesează direct comunitatea universităților și studenții, credințele lor, valorile, rezultatele, funcțiile lor sociale și culturale, precum și modul de transmitere a tradițiilor culturale și capacitatea de inovare”.

Principii de bază cu privire la patrimoniul universităților

Enumerăm principiile recomandate statelor membre și redată detaliat în lucrarea noastră publicată anterior [1]:

1. Autonomia, parte integrantă a patrimoniului universităților europene, ca principiu unic;

2. Responsabilitatea organizării și gestiunii patrimoniului universităților aparține structurilor diferitelor niveluri administrativ-organizatorice;

3. Organizațiile neguvernamentale au un rol important la toate nivelurile, în conducerea și gestiunea patrimoniului universitar;

4. Legiferarea noțiunii de patrimoniu cultural (în prim plan credințe, percepții, tradiții și concepte care se raportează la patrimoniul intelectual), la nivelul european și național;

5. Legiferarea patrimoniului cultural prin legislația națională, care să vizeze și aspectele specifice patrimoniului universitar;

6. Patrimoniul universitar nu se guvernează specific prin norme internaționale;

7. Instituțiile de învățământ superior au o dublă misiune, relativ la formare în materie de patrimoniu:

a) de a forma specialiști de înalt nivel în toate domeniile legate de patrimoniu;

b) trebuie să asigure o formare în domeniul specific patrimoniului universităților, tuturor membrilor corpului universitar care au alte specializări.

Acțiuni întreprinse la București în favoarea vestigiilor de Istoria Farmaciei

Având în vedere Definiția patrimoniului și principiile menționate mai sus, prezentăm acțiunile întreprinse la București de către universitari și Societatea Română de Istoria Farmaciei, ca organizație neguvernamentală, în favoarea patrimoniului farmaceutic istoric, respectiv în favoarea vestigiilor de Istoria Farmaciei, gestionate la Facultatea de Farmacie din București.

Organizarea și gestiunea patrimoniului Colecției „Conf. Dr. Farm. Z. St. Fârșirotu”, a Facultății de Farmacie, UMF „Carol Davila” din București, a fost în responsabilitatea conducerii Disciplinei de Istoria Farmaciei, ultima substructură organizatorică în ierarhia universitară. Colecția s-a constituit cu 50 ani în urmă, din 1962, având ca patrimoniu 218 obiecte. Informația ne-o dă creatorul colecției, **Conf. Dr. Farm. Zisi St. Fârșirotu** (1916–2009), în lucrarea sa comunicată la Societatea de Farmacie în 1983 și publicată în 1985 [3]. Iată afirmația creatorului Colecției, Conf. Dr. Farm. Zisi St. Fârșirotu, Șef de disciplină:

„În anul 1962 am expedit o circulară către Oficiile farmaceutice din țară, prin care făceam cunoscută posibilitatea reală de a înființa Muzeul de Istoria Farmaciei în București, prin construcția acestui local ce urma să fie terminat în 1963; (se referă la fostul ICSMCF; actual, Agenția Națională a Medicamentului). În realizarea acestui scop, adresăm rugămintea de a ne sprijini prin diferite materiale și obiecte de interes muzeologic din domeniul farmaciei, existente eventual în unitățile farmaceutice teritoriale. Apelul nostru nu a rămas fără ecou”...

Un document de mare interes privind preocupările pentru protejarea patrimoniului de istoria farmaciei în țara noastră, este scrisoarea alăturată (Fig. nr. 1).

Baza materială de început a colecției era constituită din 218 obiecte și documente, clasificate în 6 grupe și înscrise în Patrimoniul național cultural, în conformitate cu *Legea nr. 63/1974 pentru protecția patrimoniului național cultural al RSR (Republica Socialistă România)*. Cele 6 grupe denumite de autor sunt: I. Documente străine imprimate; II. Documente românești (2 cărți și 7 documente); III. Fototeca; IV. Mobilier farmaceutic din secolul XIX; V. Aparatură și veselă farmaceutică; VI. 86 Obiecte (Aparatură și veselă farmaceutică), donate de Directorul Oficiului Farmaceutic Deva, Farmacist C. Delagreaca, (Județul Hunedoara).

U.S.S.R. Societatea de farmacie. Comitetul pentru organizarea simpozionului
"Vestigii de medicină și farmacie în România"
Circulara nr. 2 din 25 oct. 1988

CĂTRE: _____

SPIMARE COLLEG (a)

În vederea cercului comitetului, ținută în ziua de 25 oct., a.c.e.s-a analizat stadiul lucrărilor și s-a constatat că în majoritatea localităților s-au constituit colective de lucru iar pe alocuri studiul a și început. Dar colectivele sînt constituite numai din farmaciști, ceea ce înseamnă că nu s-a luat legătura și cu muzeele din localitate sau județ.

Dv. sînteți: _____

Biroul vă rog să țineți seama de următoarele recomandări:

1. Să completați colectivul cu alți specialiști: muzeografi, medici, arheologi din cei cu bunăvoință de a colabora.
2. Să identificați toate sursele (muze, farmacii vechi, colecții de sticlă, tablouri și particulare etc.) din localitate și județ (oficiu) și să se formeze colective pentru fiecare sursă mai importantă. Să se înceapă imediat lucrul.
3. Să se viziteze în colectiv sursele și să se examineze cu atenție obiectele care prezintă interes pentru noi, identificate sau nu, și să se întocmească lista sau inventarul pe grupe de obiecte astfel: veșela farmaceutică din lemn, sticlă, porțelan, ceramică ș.a., utensilele și aparatura de farmacie și laborator de analize, instrumentar și aparatură medicală de chirurgie, stomatologie etc., mobiliile de farmacie, obiecte de artă: busturi și tablouri ale unor oameni celebri, lucrări ale unor artiști amatori medici, farmaciști, asistenți; ambalaje interesante; diverse: ceasuri de perete, microscopice vechi, termometre etc.
4. Obiectele să fie grupate și pe epoci istorice: vechi, sec. I f.e.n.-sec. 8 e.n.; medie, sec. 9 e.n.-1821, modernă: 1821-1919; comunistă 1919-1944 și socialistă 1944 pînă la zi.
5. În tratarea subiectului să se folosească metode muzeografice de descriere și datare a obiectelor, formă, culoare, dimensiuni etc., uzura, loc de depozitare etc.
6. Să se fotografieze piesele cele mai importante, în special cele vechi în color sau alb-negru, în diazitiv sau negativ cernd, la nevoie, sprijinul financiar al sindicatului sanitar, oficiului farmaceutic sau muzeului respectiv.

După încheierea buionului, sînteți rugați a trimite lucrarea în cerneală pentru coordonare și fabricarea textului urmînd a se restitui imediat. Pentru biografie și material documentar cit și pentru alte probleme vă rugăm să vă adresați tov. C. Iugulescu șos. Pantelimon 241, Bl. 61, Ap. 51 cod. 73542 București, satisfacerea ființă în orînea șos. _____

Fig. nr. 1 - Circulara nr. 2/25 oct. 1988, USSM, Societatea de Farmacie, Comitetul pentru organizarea simpozionului *Vestigii de Medicină și Farmacie în România* (Documente din Arhiva SRIF)

Colecția cuprinde o mică Bibliotecă de Istoria farmaciei de circa 900-1000 titluri, prezentată pe larg într-o lucrare anterioară [4], îmbogățită după anul 1990, cu noi albume, cărți în limba română și limbi străine, broșuri, fotografii, diverse materiale destinate muzeului etc. La aceste titluri se adaugă 10 FPA (Fonduri Personale de Arhivă),

cu mii de pagini, aparținând unor profesori ai Facultății, unor cercetători în istoria farmaciei și unor farmaciști practicieni.

Din inițiativa și prin acțiunile reprezentantului de seamă al Societății Române de Istoria Farmaciei (SRIF), Lector univ. Col. Dr. Farmacist **Constantin Iugulescu** (1924–2006), fondatorul societății și Secretar general perpetuu, până la decesul său în 2006, s-a aprobat înființarea Muzeului Național de Istoria Farmaciei la București, (Decizia Comisiei Muzeelor și Colecțiilor din Ministerul Culturii, 01.02. 1999; Documente în Arhiva SRIF).

Constantin Iugulescu, secretar general, în colaborare cu Președintele SRIF, au înaintat un Apel către conducerea Facultății de Farmacie, a UMF „Carol Davila” din București (Scrisoarea Nr. 15 din 04.02.2005), pentru rezolvarea problemei localului Muzeului (Fig. 3). Transcriem mai jos câteva paragrafe semnificative din acest Apel, publicat într-o lucrare anterioară, pe două pagini [2].

Fig. nr. 2 – Privire generală în Colecția „Conf. Dr. Farm. Z. St. Fârșirotu”

SOCIETATEA ROMÂNĂ DE ISTORIA FARMACIEI

CĂTRE,

CONSILIUL FACULTĂȚII DE FARMACIE, UMF „CAROL DAVILA”, București

„Reamintim Conducerii Facultății că s-a reînființat Muzeul Național de Farmacie, în cadrul Facultății, cu scopul salvării și păstrării patrimoniului cultural farmaceutic..... .

Solicităm sprijinul Consiliului Facultății având în vedere următoarele:

1. muzeul de istoria farmaciei este o componentă foarte importantă pentru cultura profesională a farmacistului, precum și pentru cultura națională;

2. la sediul societății, în cadrul Facultății, există o bază materială valoroasă pentru muzeu național, (aparatură veche farmaceutică, documente, cărți vechi de farmacie în limba română și limbi străine, diplome, albume, medalii, tablouri etc.), provenită din diferite colțuri ale țării;

3. în București, pe lângă Secția A, – Colecția „Conf. Dr. Farm. Z. St. Fârșirotu” –, Muzeul Național deține un număr apreciabil de obiecte de istoria farmaciei;

4. la Muzeul Brukenthal din Sibiu există din anii 1950–1960, zeci de lăzi cu obiecte de interes muzeistic de istoria farmaciei de pe teritoriul țării noastre, nevalorificate, în depozit;

5. redeschiderea unor noi secții ale Muzeului înseamnă crearea posibilității de a arăta publicului, farmaciști și nefarmaciști, ce a reprezentat farmacia românească de-a lungul timpului, precum și dezvoltarea bazei didactice de istoria farmaciei.

Este o nedreptate care trebuie remediată, dat fiind că Facultatea noastră este moștenitoarea localului Rectoratului.....; Facultății noastre și farmaciștilor bucureșteni le aparțin încă trei localuri, de care nu pot beneficia pentru că sunt ocupate... [Fig. 3, indice bibliog. 2, p. 126–127].

Patrimoniul cultural

În preambulul recomandărilor Comitetului Miniștrilor al Cons. Europei (CM/CE), se spune: „...*les textes normatifs les plus récents sur le patrimoine culturel élaborés dans le cadre du Conseil de l'Europe, prévoient une définition plus large de la notion de patrimoine culturel, en mettant davantage l'accent sur les croyances, les perceptions, les traditions et concepts qui se rapportent au **patrimoine intellectuel***; (...textele normative cele mai recente despre patrimoniul cultural, elaborate în cadrul Consiliului Europei, prevăd o definiție mai largă a noțiunii de patrimoniu cultural, punând mai mult accentul pe credințe, percepții, tradiții și concepte, care se raportează la **patrimoniul intelectual**).

În Colecția de Istoria Farmaciei „Conf. Dr. Farm. Zisi St. Fârșirotu” sunt inventariate 169 teze de doctorat (patrimoniu intelectual), susținute în prima jumătate a secolului al XX-lea, din care 147 susținute în țară și 22 în străinătate (la Paris, Strasbourg, Nancy, Lyon, Geneva). Două teze susținute la **Paris**, sunt din 1873

și 1966, ambele de 104 pagini (Anexa 1). Titlurile tezelor redată în Anexă exprimă clar orientarea în cercetare, în prima parte a secolului trecut: cunoașterea virtuților patrimoniului vegetal, cercetări chimice organice și anorganice, biochimice, mecanisme și metode de analiză.

SOCIETATEA ROMÂNĂ DE ISTORIA FARMACIEI
Str. Traian Vuia nr.6 Sector 3 București 030956 Tel/Fax: +4-021-311.48.57
Cod fiscal 4879546 sector 2 București.

Nr. 15 din 04.02.2005

CĂTRE,

CONSILIUL FACULTĂȚII DE FARMACIE,
UMF „CAROL DAVILA”, București

Reamintim conducerii Facultății de Farmacie că s-a reînființat *Muzeul Național de Istoria Farmaciei* în cadrul Facultății, cu scopul salvării și păstrării patrimoniului cultural-profesional, pentru formarea culturii profesionale a studenților.

O preocupare permanentă, de peste 7 ani, a președintelui și secretarului perpetuu din Societatea Română de Istoria Farmaciei, (în calitate de grup de inițiativă și reprezentanți ai conducerii *Muzeului Național de Istoria Farmaciei*), este găsirea unui local adecvat pentru acest muzeu.

Consiliul director al Societății Române de Istoria Farmaciei (SRIF), solicită sprijinul Rectoratului și Consiliului Universitar al Facultății de Farmacie, în vederea obținerii unui spațiu pentru deschiderea secțiilor 2-5 din structura *Muzeului Național de Istoria Farmaciei*.

Solicităm sprijinul Consiliului având în vedere următoarele: muzeul de istoria farmaciei este o componentă foarte importantă pentru cultura profesională a farmacistului, precum și pentru cultura națională;

- la sediul societății, în cadrul Facultății, există o bază materială valoroasă pentru muzeu național, (aparatură veche farmaceutică, documente, cărți vechi de farmacie în limba română și limbi străine, diplome, albume, medalii, tablouri), provenită din diferite colțuri ale țării și din donații. Înscrisă în patrimoniul cultural național (prin adresa nr. 23741 a Rectoratului Institutului de Medicină și Farmacie din București, la 27 decembrie 1977), care rămâne nevalorificată din cauza lipsei de spațiu;

- în București, *Muzeul Național* deține un număr apreciabil de obiecte de istoria farmaciei, depozitate provizoriu în două magazine puse la dispoziția noastră de către o instituție privată, care ne somază să eliberăm spațiul;

- la Muzeul Brukenthal din Sibiu există din anii 1950-1960, zeci de litri cu obiecte de interes muzice din istoria farmaciei pe teritoriul țării noastre, care rămân nevalorificate, în depozitul acestui muzeu;

- redeschiderea unor noi secții ale muzeului înseamnă crearea posibilității de a arăta publicului, farmaciști și nefarmaciști, ce a însemnat farmacia românească de-a lungul timpului, precum și dezvoltarea bazei didactice pentru seminariile de istoria farmaciei. Aceste seminarii se desfășoară numai în secția A (care seamănă cu un mini-depozit, tot din lipsă de spațiu).

Este o nedreptate care trebuie remediată, dat fiind că Facultatea noastră este moștenitoarea localului Rectoratului, Strada Dionisie Lupu 37 și a casei donată de soția profesorului Ștefan Minovici, din strada Popa Rusu nr. 24. Facultății noastre și farmaciștilor bucureșteni le aparțin încă trei localuri, de care nu pot beneficia pentru că sunt ocupate de alte instituții sau chiriași, persoane fizice: o casă la Cîmpulung Muscel, donație de la Prof. dr. Alexandru Mavrodin; fostul local al Oficiului de Aprovizionare Farmaceutică (O.A.F) din strada Pitar Moș nr. 8-12; o vilă în strada Mitropoliei Filaret nr. 22 bis, donație de la familia de farmaciști Olga și Dimitrie Nicolau, către „Asociațiunea Cercului Farmaciștilor din București”.

Conducerea SRIF și Conducerea Muzeului se angajază să suporte toate cheltuielile necesare pentru redobândirea dreptului de proprietate asupra localului Rectoratului din strada Dionisie Lupu nr.37 și solicită Consiliului Facultății cedarea testamentului de moștenire, către Societatea Română de Istoria Farmaciei.

Totodată este în curs de reînființare *Asociația Cercului Farmaciștilor din București*, moștenitoare a vilei din strada Mitropoliei Filaret nr.22 bis.

Conducerea Muzeului este reprezentată de: - Președinte SRIF - Prof. dr. farm. Ana Carata și - Inițiatorii redeschiderii Muzeului și Organizator direct, Lector univ. dr. farm. Constantin Iugulescu

Conducerea SRIF și Conducerea Muzeului acordă tuturor celor care sprijină această operă, titluri și calitatea de membru fondator, în documentele constitutive ale muzeului și în toate materialele publicate de către SRIF.

Președinte:
Prof. dr. farm. Ana Carata

Secretar perpetuu
Lector univ. Dr. C. Iugulescu

Fig. nr. 3 – Apel către conducerea Facultății de Farmacie, UMF „Carol Davila” 04.02.2005, (Documente din Arhiva SRIF; Semnături, Președinte și Secretar C. Iugulescu)

Concluzii

Cu prilejul semicentenarului *Colecției de Istoria Farmaciei „Conferențiar Dr. Farm. Zisi St. Fârșirotu”* a Facultății de Farmacie din București, am prezentat acțiuni întreprinse pentru protecția patrimoniului farmaceutic istoric și înființarea unui muzeu de profil, în capitala țării.

Acțiunile menționate sunt în concordanță cu principiile recomandate țărilor membre de către Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei pentru anii 2007–2010, privind protecția patrimoniului național, ca patrimoniu comun european.

Deși nu s-a realizat obiectivul propus (Muzeul), apreciem că acțiunile trebuie continuate spre identificarea resurselor necesare,

pentru deschiderea de noi secțiuni ale unui adevărat Muzeu de Istoria Farmaciei la București.

În finalul acestei lucrări am redat o mică parte din patrimoniul cultural inventariat în Colecție, respectiv 22 titluri ale tezelor de doctorat susținute în străinătate.

ANEXA 1

Teze de doctorat susținute în străinătate în prima parte a secolului XX

1. Blasi Philippe – „*Le Safran, Sa Culture – Ses Alterations*”, teză susținută la **Universitatea din Paris**, Facultatea de Farmacie, 1938, 63 p.

2. Cionga Emil – Theses Presentees a la Faculte des Sciences de L' **Universite de Paris**: „*Recherches sur la Valerianae officinale*” et „*Propositions données par la Faculté, Paris, 1936, 113 p.*”

3. Coniver L. – *Contribution a la Recherche Toxicologique des Composes Arsenicaux Organiques*, teză susținută la **Facultatea de Farmacie din Nancy**, 1921–1922, 70 p.

4. Courtox Jean – *Contribution a l'Etude de l'Entrainement des Sucres et des Polyols*, teză susținută la **Universitatea din Paris**, Facultatea de Farmacie, 1932, 104 p.

5. Gallais Fernand – „*Recherches sur le pouvoir rotatoire magnetique des complexes imparfaits*” et „*Contribution a l etude des mercuriiodures*”, teze susținute la Facultatea de Științe a Universității din **Paris**, 1938, 83 p.

6. Georgescu Viorel – *Recherches Biochimiques sur le Grassbacillus II*, teză susținută la Facultatea de Farmacie din **Strasbourg** pentru obținerea titlului de doctor, 1930, 63 p.

7. Guillot S. – *Rechercches sur les Alcoylacroleines – Allegre, Paris 1932, 76 p.*

8. Ionescu Alexandre V. – *Contribution à l'Etude du Mecanisme de „l' Inversion de Walden”*, teză susținută la **Univ. din Geneva** pentru obținerea titlului de doctor în științe, 1913, 48 p.

9. Joyeux-Mollinedo Berthe – *Contribution á l' étude des Strychnes d Indochine et, en particulier du – Strychnos Nux – blanda et du „Hoang-Nan”*, **Paris**, 1936, 176 p.

10. Julliard – Thiopropanol Mademoiselle Germaine – *Sulfonate de Sodium*, 1931, Univ. **Lyon**, 208 p.

11. Koul Yeu – *Recherches sur quelques Phenols Trihalogenes simetriques mixtes*, 1923, **Paris**, 95 p.

12. Losson Marc – *Application de l' Effet Raman a l'etude des produits de deshydratation catalitique de quelques alcools*, 1938, **Paris**, 79 p.

13. Mavrodin Alexandre I.C. – Theses presentees a la Faculte des sciences: These I: *Action de quelques derives organo-magnesiens sur les ethers cyanceriques mono- et di-alcoyles*; These II: Propositions donnees par la Faculte, **Paris**, 1928, 101 p; donată de Prof. dr. doc. Al. Mavrodin 1976.

14. Mogos Marin – *Les traitements chimiques du ble, de la farine et du pain*, **Paris**, 1931, 140p.

15. Olaru M.Dimitrie A. – Theses présntées a la Faculté des Sciences de l' **Université de Paris**: „I. Contribution à l'étude du role du manganese en agriculture. Son influence sur quelques microbes du sol. II. Propositions donnees par la Faculte”, 1920, 122 p.

16. Palumbo Francois – *Notes sur les Plantes medicinales et aromatiques des Colonies italiennes*, Paris, 1931, **Paris**, 132 p.

17. Pamfil Georges P. – *Recherches sur quelques roches de l'oural*, **Geneve**, 1910, 118 p.

18. Popesco Pashano – *Des urines au point de vue physiologique et pathologique*, **Paris**, 1873, 104 p.

19. Popovici Nicolas – *Etude chimique de la calcicole et calcifugie de quelques especes vegetales*, Buc., **Geneve**, 1934, 80 p.

20. Ta-Ping M. Kiang – *Contribution a l'étude de quelques nouveaux derives de l'amino-2 et de la diamino-2,6 pyridine susceptibles de presenter une activite antituberculeuse*, **Paris**, 1966, 104 p.

21. Thüringer Victor – *Sur deux nouvelles méthodes dosage et de séparation du palladium et sur une modification de la méthodes d'analyse minéral de platine*, **Geneve**, 1914, 83 p.

22. Zitti Radu – *Molinia Cerulea Moenc – Etude botanique et toxicologique*, **Paris**, 1934, 3 ex., 112 p.

Bibliografie

- [1] Carata, Ana, Stancu, Emilia, Tăerel, Adriana-Elena, Rizescu, Constanța, „Muzeele și Colecțiile Muzeale Universitare – Instituții de Cultură Profesională”, Nota I, *Planul Strategic al Consiliului Internațional al Muzeelor (CIM)* – Reuniunea Națională Anuală a SRIF, 11–13 Octombrie 2012, în vol. *Lucrări in extenso*, Craiova, Ed. SITECH, 2012, pp. 27–32.
- [2] Carata, Ana, Stancu, Emilia, *Creatori de muzee și colecții muzeale de istoria farmaciei în România și relații internaționale. Conf. Dr. Farm. Z. St. Fârșirotu la 95 ani*, București, TotalPrest, 2010, pp. 126–127 (190 p.).
- [3] Fârșirotu, Z. Șt., *Il. Colecția muzeală de istoria farmaciei și importanța ei d.p.d.v.al patrimoniului național cultural*, Retrospective Medicale, București, Ed. Med., 1985, pp. 715–720.

- [4] Stancu, Emilia, Tăerel, Adriana-Elena, Carata, Ana, și colab., „Muzeele și Colecțiile Muzeale Universitare – Instituții de Cultură Profesională”, Nota II – *Muzeul de Istoria Farmaciei la București*; SRIF, 11–13 Octombrie 2012, în vol. *Lucrări in extenso*, Craiova, Ed. SITECH, 2012, 152–158.
- [5] *** CE/CM, – *Recommandations aux gouvernements des Etats membres*, [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=Rec\(2005\)13&Langade=lanFre...](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=Rec(2005)13&Langade=lanFre...), 03/11/2008.